

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ТА БЕЗПЕКИ

Кобелецький А.А., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

В умовах розвитку процесів глобалізації, недобросовісної конкуренції з боку транснаціональних компаній, соціально-політичної нестабільності в Україні, виникнення необхідності подолання наслідків світової фінансово-економічної кризи, які безпосередньо впливають на стан нашого суспільства, набувають гострої актуальності питання не тільки професійного забезпечення охорони органів державної влади та забезпечення безпеки посадових осіб, а й утворення системи підготовки фахівців в галузі охорони та безпеки.

Як свідчить міжнародний досвід у розвинутих демократичних країнах (Німеччина, Франція, Великобританія, США тощо) починаючи з 50-х років XX століття сформована система підготовки фахівців для цих галузей. До цієї системи входять освітні програми підготовки фахівців з спеціальностей: «Security management» (освітньо – кваліфікаційні рівні: (бакалавр, магістр), «Private Detective» - «Приватний детектив» (освітньо – кваліфікаційний рівень: бакалавр), «Bodyguard» - «Тілоохоронець» (робітнича професія), «Security guard» - «Охоронник» (робітнича професія), який охороняє власність, активи та людей. Особливостями її є те, що освітня система підготовки фахівців в галузі безпеки орієнтована на виконання охоронних функцій, а безпека є засобом забезпечення охорони.

У Європейських країнах на початку XXI століття виявлена тенденція щодо введення низки спеціалізації до робітничої професії «Охоронник» (охоронник з супроводу екскурсій, охоронник навчальних закладів, охоронник поліцейських установ, охоронник з супроводу майна на залізничному транспорті, на авіаційному транспорті, охоронник мегамаркетів тощо); Так у Німеччині їх 5, а у Ізраїлі 17. Під кожен спеціалізацію розроблено навчальну програму та систему підготовки чи підвищення кваліфікації. Обов'язковою умовою у європейських країнах та США є залучення професійних фахівців з правоохоронних систем до розробки систем підготовки фахівців з безпеки та охорони для приватного сектору безпеки та їх атестації.

Діють системи адаптації працівників правоохоронних органів до праці в недержавному секторі безпеки. В основі програми адаптації лежить система підготовки та перепідготовки працівників правоохоронних органів до праці в недержавному секторі безпеки і здійснюється вона на базі навчальних закладів в т.ч. які готують правоохоронців.

В Україні є всі умови для вдосконалення системи підготовки професійних кадрів в галузі охорони та безпеки. За роки незалежності України ми пройшли шлях від введення спеціалізацій за напрямками

підготовки: «менеджмент», «правознавство», «економіка підприємств» тощо до відкриття окремих спеціальностей у освітній і у науковій сферах.

Разом з тим на рівні визначення професій (професійних видів роботи) в галузі безпеки та охорони Україна займає одне з перших місць у Європі. Так відповідно Національному класифікатору професій ДК 003: 2005 ми маємо низку професій та професійних видів робіт, безпосередньо пов'язаних з виконанням функцій в галузі безпеки та охорони. До них відносяться:

Група професій: 2414 – Професіонали з питань фінансово-економічної безпеки підприємств, установ, організацій.

- 2414.1. – Наукові співробітники (фінансово-економічна безпека підприємств, установ, організацій);

- 2414.2. – Професіонали з фінансово-економічної безпеки

- 2414.2. – Аналітик з питань фінансово-економічної безпеки

Група професій: 345 – Інспектори воєнізованої охорони, приватні детективи;

- 3450 – Інспектори воєнізованої охорони, приватні детективи;

- 3411 – Фахівець з фінансово - економічної безпеки;

- 3450 – Фахівець з організації майнової та особистої безпеки (ДКХП 1.);

- 3450 – Приватний детектив.

- 5169 – Охоронник (ДКХП 1.);

- 5169 – Охоронець (ДКХП 1.).

Як ми бачимо в Україні визначені не тільки професії, а й рівні кваліфікації до них, зазначені рівні відповідної освіти, необхідної для праці на визначених посадах.

Якщо мова йде про галузь безпеки, то ми маємо вітчизняні освітні і наукові програми підготовки фахівців для цієї галузі. Коли мова йде про галузь охорони то ми маємо тільки систему професійно – технічної освіти за робочими спеціальностями: - 5169 «Охоронник», «Охоронець».

На вітчизняному рівні нашими фахівцями вперше були розроблені стандарти на підготовку фахівців вищої ланки в галузі безпеки – це спеціальність, яка відноситься до специфічних категорій підготовки фахівців за освітньо – кваліфікаційним рівнем «магістр» - 8.000015 «Управління фінансово – економічною безпекою» з присвоєнням кваліфікації «Професіонал з фінансово-економічної безпеки», підготовка здійснюється з 2007 року на базі трьох вищих навчальних закладів (Університет економіки та права «КРОК», ЛДУВС України, ОДУВС України). Підготовка аналітиків з фінансово-економічної безпеки планується з 2010 року на базі зазначеної спеціальності у вигляді спеціалізації з залученням Харківського Національного університету радіоелектроніки, який повинний розробити програмне забезпечення для цієї спеціалізації. Провідним ВНЗ з підготовки фахівців за цією спеціальністю МОН України визначило Університет економіки та права «КРОК», затвердивши розроблені цим ВНЗ стандарти.

При відкритті цієї спеціальності нами вважалось, що вона буде синонімом європейської спеціальності – «Security management», але у лютому 2010 року перебуваючи у Польщі у KRAKOWSKA AKADEMIA im. Andrzej

Frycza Modrzewskiego (ВНЗ де готують фахівців за спеціальністю «Security management» (освітньо-кваліфікаційний рівень – «бакалавр») на міжнародній конференції з проблем підготовки фахівців в галузі безпеки було визначено, що українська спеціальність є інноваційною для європейських країн і ні є спорідненою для спеціальності «Security management».

Що стосується освітньої програми «Security management», то вона направлена на підготовку фахівців вищої ланки управління з організації охорони та здійсненню заходів з безпеки при виконанні охоронних функцій. Практично вона направлена на підготовку фахівців - управлінців в галузі охорони.

В Україні є відповідна професія за №3450 та професійний вид робіт, є розроблена та затверджена кваліфікаційна характеристика на фахівця з організації майнової та особистої безпеки (ДКХП 1).

Але системи підготовки таких фахівців в нашій державі поки не існує. Нажаль сьогодні ми не маємо жодного вітчизняного ВНЗ на базі якого можливо розпочати роботу, щодо розробки стандартів підготовки фахівців – управлінців з охорони та безпеки.

Найблищими до цієї діяльності є ВНЗ де здійснюється на системному рівні підготовка фахівців як з безпеки так і з охорони. Що стосується правоохоронного органу де повинні працювати працівники як з безпеки так і з охорони, то таким органом є Управління Державної охорони (УДО). Відповідно чинного законодавства України, УДО є державним правоохоронним органом спеціального призначення на який покладені завдання щодо здійснення державної охорони органів державної влади та забезпечення безпеки посадових осіб. Тобто це єдиний в Україні правоохоронний орган, який безпосередньо поєднує функції охорони та безпеки.

На наше бачення для формування системи підготовки фахівців в галузі охорони з використанням функцій безпеки (за освітньо – кваліфікаційним рівнем «бакалавр») слід використовувати досвід УДО і розпочати роботу на базі УДО (за дозволом його керівництва). На рівні підготовки «бакалаврів» або на рівні підвищення кваліфікації (на базі вищої освіти) ми можемо розробити освітні програми за професією «Фахівець з організації майнової та особистої безпеки». Що стосується підготовки управлінців в галузі охорони, то враховуючи досвід відкриття спеціальності «Управління фінансово-економічною безпекою» ми можемо вийти з відповідними пропозиціями до МОН України та Міністерство труда та соціальної політики України з пропозиціями введення в Національний класифікатор професій у розділ 2. «Професіонали» до групи професій 2414 – «Професіонали з питань фінансово-економічної безпеки підприємств, установ, організацій» нову професію за №2414.3 «Професіонал з організації майнової та особистої безпеки», а в системі освіти ввести до напряму підготовки специфічних категорій спеціальність «Управління підрозділами охорони та безпеки». Тобто ми пропонуємо разом з УДО розпочати роботу по формуванню

національних освітніх програм за напрямом «Security management», але з урахуванням вітчизняних особливостей.

Такий підхід, на наш погляд, забезпечить завершення формування системи вищої освіти в галузі охорони та безпеки, як на рівні вітчизняних вимог так і з урахуванням міжнародного досвіду та міжнародних стандартів.